

Michał Kaczmarek, Adam Staszak

PLESZEWIANIE – OFIARY ZBRODNI KATYŃSKIEJ

Dzięki staraniom Muzeum Regionalnego w Pleszewie oraz pleszewskiego historyka Michała Kaczmarka udało się stworzyć listę osób, które związane były z Pleszewem, a które w 1940 r. zostały zamordowane na terenie ZSRR m.in. w Katyniu, Charkowie i Twerze. Lista liczy 28 nazwisk, z czego 14 to osoby związane z ziemią pleszewską z racji urodzenia, a 14 to osoby pracujące w Pleszewie tuż przed aresztowaniem i osadzeniem w specjalnych obozach jenieckich NKWD w Kozielsku, Starobielsku i Ostaszkowie. Działania na rzecz ustalenia nazwisk ofiar zbrodni katyńskiej prowadzone były dwutorowo: Muzeum Regionalne zwróciło się do Biura Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa, a także do prezesa Stowarzyszenia „Katyń” w Poznaniu i członka Zarządu Federacji Rodzin Katyńskich Tadeusza Pateckiego, natomiast historyk Michał Kaczmarek nawiązał kontakt z rodzinami pomordowanych.

Ofiary zbrodni katyńskiej związane z ziemią pleszewską zostały uczczone podczas uroczystości zorganizowanych przez Samorząd Miasta i Gminy Pleszew 16 kwietnia 2010 r. W pleszewskim Ratuszu odbył się wykład dr Joanny Żelazko z łódzkiego oddziału IPN-u pt. „Zbrodnia katyńska – pamięć i propaganda”. Na pleszewskim murze pamięci odsłonięto pamiątkową tablicę, na której wyryto 28 nazwisk zamordowanych. Odsłonięcia tablicy, wraz z przedstawicielami władz miejskich, dokonali: Wanda Niedziela – córka por. Jana Pałysa, zamordowanego w Charkowie, Beata Józwiak – wnuczka Stanisława Józwiaka, zamordowanego w Miednoje oraz Włodzimierz Minikowski – przedstawiciel Federacji Rodzin Katyńskich. Następnie odczytany został apel poległych. Po złożeniu przez delegacje kwiatów, przybyli goście zebrali się w kościele pw. Ścięcia św. Jana Chrzciciela na wspólnej Eucharystii, którą koncelebrowali proboszczowie pleszewskich parafii.

Warto dodać, że lista ofiar zbrodni katyńskiej związanych z ziemią pleszewską nie jest zamknięta. Tablica została tak zaprojektowana, aby można było uzupełniać listę dopisując kolejne nazwiska.

Lista osób związanych z ziemią pleszewską zamordowanych na terenie ZSRR w 1940 roku, m.in. w Katyniu, Charkowie i Twerze.

- 1) **Jan Bendlewicz**, ur. 22 grudnia 1902 r. w Pleszewie. Uczestnik Powstania Wielkopolskiego oraz wojny polsko – bolszewickiej, zastępca burmistrza Pleszewa. Zamordowany w Charkowie.
- 2) **Władysław Jan Borek**, ur. 25 czerwca 1899 r. w Ulanowie koło Niska, ukończył Uniwersytet Jagielloński. Pracował jako profesor historii w Środzie Wielkopolskiej, Śremie, a w latach 1932 – 1939 w Pleszewie w Gimnazjum im. Stanisława Staszica. Zamordowany w Charkowie.

- 3) **Wojciech Bzymek**, ur. 16 kwietnia 1899 w Aleksandrowie. Posterunkowy Policji Państwowej, początkowo służbę pełnił w Częstochowie, w 1939 r. pracował na posterunku w Pleszewie. Zamordowany w Twerze.
- 4) **Teodor Seweryn Ciążyński**, ur. 2 listopada 1895 r. w Pleszewie. Uczestnik Powstania Wielkopolskiego, porucznik kawalerii, w 1939 służył w 7 Pułku Strzelców Konnych stacjonujących w Poznaniu (Biedrusku). Zamordowany w Charkowie.
- 5) **Marceli Dajewski**, ur. 5 kwietnia 1906 r. w Lesznie. Pracował jako sędzia Sądu Grodzkiego w Pleszewie. Zamordowany w Katyniu.
- 6) **Jan Dominiczak**, ur. 6 grudnia 1902 r. w Sadowicach koło Mogilna. W policji służył od 1929 r. jako posterunkowy, przed wybuchem wojny na posterunku w Pleszewie. Zamordowany w Twerze.
- 7) **Tomasz Draniczarek**, ur. 23 listopada 1888 r. w Brzeziu. Starszy posterunkowy. Zamordowany w Twerze.
- 8) **Stanisław Figan**, ur. 7 listopada 1896 r. w Cielczy. Przez wiele lat służbę pełnił w policji w woj. poznańskim, przed wybuchem wojny na posterunku w Pleszewie. Zamordowany w Twerze.
- 9) **Antoni Głaszczak**, ur. 15 stycznia 1887 r. w Czerminie. Starszy posterunkowy PP, przed wybuchem wojny mieszkał i pracował we Lwowie. Zamordowany w Twerze.
- 10) **Franciszek Graczyk**, ur. 10 lipca 1889 r. w Tursku pod Pleszewem. W 1920 r. rozpoczął służbę jako policjant na Kresach w miejscowości Wiszniew (woj. nowogrodzkie). W 1925 r. ukończył Szkołę Policyjną w Nowogrodku – kurs dla przodowników, awansował na starszego przodownika. Był komendantem posterunku w Klecku i w Bytaniu (woj. nowogrodzkie). W 1939 r. został zatrzymany przez Sowieców. Z informacji świadków wynika, że przebywał w celi więziennej w Brześciu nad Bugiem, dalsze losy są nieznane. Nie widnieje na żadnych Listach Katyńskich.
- 11) **Edmund Grobelny**, ur. 7 listopada 1911 r. w Nowej Wsi koło Pleszewa. W 1932 r. ukończył Szkołę Podchorążych Rezerwy Piechoty w Biedrusku. W 1938 r. ukończył Politechnikę Warszawską na Wydziale Budownictwa Łądowego. Pracował w Centralnym Okręgu Przemysłowym (COP). Zamordowany w Katyniu.
- 12) **Zdzisław Hoffmann**, ur. 17 lutego 1912 r. Żerkowie. Absolwent Gimnazjum im. Stanisława Staszica w Pleszewie (1929 r.), Wydziału Prawa Uniwersytetu Poznańskiego i Szkoły Podchorążych Rezerwy Piechoty. W 1936 r. powołany do służby czynnej w 20 pp. Pracował m.in. w Wojskowej Prokuraturze Okręgu nr VI jako asystent. Zamordowany w Charkowie.
- 13) **Stanisław Józwiak**, ur. 1 kwietnia 1889 r. w Chwalibogowie, koło Wrześni. We wrześniu 1939 r. jako posterunkowy PP pełnił służbę na Posterunku w Pleszewie. Zamordowany w Twerze.
- 14) **Józef Kałużny**, ur. 21 stycznia 1897 r. w Karminku. Pracował w policji jako starszy przodownik. Zamordowany w Twerze.

- 15) **Tomasz Kiliński**, ur. w 1904 r. w Menglinhausen (Westfalia). W 1912 r. przeprowadził się z rodzicami do Krzywosądowa. Przed wybuchem wojny służył w policji jako posterunkowy w Poznaniu. Zamordowany w Twerze.
- 16) **Aleksander Kiszkowski**, ur. 22 maja 1892 r. w Stepanówce pod Kijowem. Ukończył studia prawnicze na Uniwersytecie Kijowskim. Walczył w I Korpusie Wschodnim pod dowództwem gen. Józefa Dowbora Muśnickiego. Uczestniczył w wojnie polsko – bolszewickiej, służąc w szeregach 19 Pułku Piechoty Odsieczy Lwowa. Za udział w tej wojnie otrzymał Order Virtuti Militari i Krzyż Walecznych. Jako oficer służył w Zaleszczykach, Zambrowie, Sandomierzu, a od 1934 r. trafił do pleszewskiego 70 pp w stopniu podpułkownika, pełniąc funkcję zastępcy dowódcy pułku. W kampanii wrześniowej walczył jako dowódca Ośrodka Zapasowego 17 Dywizji Piechoty na Lubelszczyźnie. Zamordowany w Charkowie.
- 17) **Antoni Kocimski**, ur. 7 czerwca 1893 r. w Pleszewie. Uczestnik Powstania Wielkopolskiego i wojny polsko – bolszewickiej. Oficer WP, służył m. in. w 8 pac (8 Pułk Artylerii Ciężkiej), 9 pac, w kadrze SPRArt. (Szkoła Podchorążych Rezerwy Artylerii we Włodzimierzu Wołyńskim). W 1939 r. w stopniu podpułkownika artylerii. Zamordowany w Charkowie.
- 18) **Władysław Lange**, ur. 15 stycznia 1905 r. w Subkowach. W policji zaczął pracować od 1930 r. m.in. w woj. pomorskim. Przed wybuchem wojny na posterunku w Pleszewie. Zamordowany w Twerze.
- 19) **Antoni Lewandowski**, ur. 30 maja 1904 r. w Pleszewie, mieszkał w Wierzchni w woj. stanisławowskim. Pracował jako starszy posterunkowy PP. Wykazany na Liście Ukraińskiej.
- 20) **Wacław Ligęziński**, ur. 25 września 1899 r. w Pleszewie. Absolwent Oficerskiej Szkoły Piechoty w Grudziądzu (1921). Służył w 55 pp (Leszno), przed wybuchem wojny jako kapitan był kwatermistrzem III batalionu 55 pp, który stacjonował w Rawiczu. Zamordowany w Katyniu.
- 21) **Kazimierz Michałowicz**, ur. 24 stycznia 1894 r. w Pleszewie. Od 1919 r. służył w 1 dywizji gen. J. Hallera. Pracował jako księgowy w Banku Polskim. Przed wybuchem wojny mieszkał w Wilnie. Zamordowany w Katyniu.
- 22) **Stanisław Mielcarski**, ur. 3 marca 1892 r. w Sobótce. Brał udział w wojnie polsko – bolszewickiej, służbę wojskową odbył w 62 pp (Bydgoszcz), pracował jako kupiec. Zamordowany w Katyniu.
- 23) **Jan Pałys**, ur. 1907 r. w Pełkinie, koło Jarosławia. Ukończył Szkołę Podchorążych w Bydgoszczy. Jego pasją było latanie na szybowcach. W 1937 r. został przydzielony do 70 pp w Pleszewie. Jako podporucznik pleszewskiego pułku z nadwyżkami wchodzącymi w skład Ośrodka Zapasowego 17 Dywizji Piechoty walczył na Lubelszczyźnie. Zamordowany w Charkowie.
- 24) **Jan Rubas**, ur. 17 maja 1901 r. w Czechlu. Wykazany na Liście Ukraińskiej.
- 25) **Maksymilian Szulczyński**, ur. 11 stycznia 1901 r. w Pleszewie. Uczestnik Powstania Wielkopolskiego. W 1939 r. zmobilizowany do 1 batalionu strzelców w Chojnicach. Zamordowany w Katyniu.

- 26) **Zbigniew Stefan Tłok**, ur. 3 września 1906 r. w Opalenicy. Absolwent Wydziału Prawa Uniwersytetu Poznańskiego (1933). Pracował w Sądzie Grodzkim w Pleszewie. Ukończył SPRArt. (Szkoła Podchorążych Rezerwy Artylerii) we Włodzimierzu Wołyńskim (1928). Zamordowany w Katyniu.
- 27) **Jan Edward Urbański**, ur. 27 grudnia 1906 r. w Wieruszowie. W policji służył od 1929 r., początkowo w woj. lubelskim, następnie w wołyńskim m. in. w Kowlu i Łucku. Od 9 czerwca 1937 r. w woj. poznańskim – we wrześniu 1939 r. na posterunku w Pleszewie jako starszy posterunkowy. Zamordowany w Twerze.
- 28) **Zdzisław Ziolo**, ur. 13 lipca 1896 r. w Dąbrowie Tarnowskiej. Walczył jako żołnierz Legionów Polskich, ale w wojnie 1919 -1921 w szeregach 16 pp. Na początku lat 20. trafił do pleszewskiego 70 pp, pełnił funkcję jako oficer broni i mobilizacyjny. Ukończył Szkołę Podchorążych w Warszawie. W 1939 r. służył w 70 pp, a później w Ośrodku Zapasowym 17. Dywizji Piechoty. Zamordowany w Charkowie.

Jan Bendlewicz

Władysław Jan Borek

Teodor Seweryn Ciężyński

Marcei Dajewski

Jan Dominiczak

Stanisław Figan

Franciszek Graczyk

Edmund Grobelny

Zdzisław Hoffmann

Stanisław Józwiak

Tomasz Kiliński

Aleksander Kizkowski

Władysław Lange

Waclaw Ligęziński

Kazimierz Michałowicz

Jan Pałys

Maksymilian Szulczyński

Jan Edward Urbański